

Zadanie 4.4. Opracowanie metod ekologicznej produkcji pszczelarskiej

Okres realizacji: 2008-2014

Kierownik zadania: **dr Piotr Skubida**

Wykonawcy: dr P. Semkiw, mgr K. Jeziorski, A. Pioś

Pasieka ekologiczna (30 rodzin) stacjonowała na terenie Poleskiego Parku Narodowego w okolicach Urszulina (województwo lubelskie). Rodziny były osadzone w 12-rankowych, drewnianych ulach Dadanta. Do roku 2009 dokonano konwersji pasieki konwencjonalnej w pasiekę ekologiczną, wymieniając wszystkie stare plastry na plastry z węzą ekologiczną, nie stosując chemicznych środków do zwalczania warrozy. Celem zadania było opracowanie i wdrożenie procedur dla utworzenia i funkcjonowania pasieki ekologicznej.

W trakcie prowadzenia badań corocznie wczesną wiosną, po pierwszym przeglądzie rodzin pszczelich, oceniano siłę rodzin po zimowaniu, ilość spożytych zapasów, a także powierzchnię i jakość czerwiu. Siłę rodzin oceniano na podstawie liczby obsiadanych „na czarno” plastrów, a ich stan zdrowotny przez szczegółową ocenę makroskopową pszczoł na plastrach na obecność roztocza *Varroa destructor*. Oceniano także osyp zimowy i pobierano próbki pszczoł do badań w celu stwierdzenia obecności warrozy i nosemozy.

Dokonywano dwukrotnych pomiarów powierzchni czerwiu, w roku 2014 trzykrotnych ze względu na wcześniejszy rozwój, celem określenia dynamiki wiosennego rozwoju rodzin w pasiece.

Średnia liczba obsiadanych wiosną plastrów była dość wysoka i stanowiła ponad połowę pojemności pełnego gniazda w wykorzystywanych ulach. We wszystkich latach badań wystąpiły pewne różnice w dynamice przyrostu powierzchni czerwiu, ale były one stosunkowo niewielkie.

Począwszy od terminu wykonania drugiego pomiaru powierzchni czerwiu, sukcesywnie poszerzano gniazda pszczele. Początkowo rodzinom dodawano plastry z jasnym suszem, następnie poszerzania gniazd dokonywano ramkami z węzą ekologiczną. Dodawane ramki z węzą były oznakowane na górnej beleczce liczbą odpowiednią dla każdego roku. Sukcesywnie wymieniano stare matki pszczele na młode, tworzone odkłady w celu powiększenia liczby rodzin w pasiece. Corocznie dokonywano odwirowywania miodu jednokrotnie lub dwukrotnie, w zależności od nasilenia występowania pożytków. Każdorazowo dokonywano analizy pyłkowej miodów celem określenia ich odmianowości. Zbiory miodu w pasiece ekologicznej odbiegały od średniej krajowej dla pasiek konwencjonalnych, wynoszącej 15 kg miodu od 1 rodziny, i wynosiły średnio jedynie 9,4 kg/rodzinę. Lata 2011 oraz 2013 wyróżniają się wysokością zbiorów (14,8 oraz 13,6 kg/rodzinę). Rok 2014 był niekorzystny pod względem zbiorów i średnia dla jednej rodziny wyniosła 7 kg.

W celu podniesienia rentowności pasieki zdecydowano się zwiększyć asortyment produktów pszczelich, w związku z czym w roku 2014 zastosowano dennicowe poławiacze pyłku. Średnia zbioru obnóży dla 1 rodziny była wysoka i wyniosła 2,3 kg. Średnia wieloletnia dla liczby arkuszy odbudowanej węzy wyniosła 5,1 arkusza/rodzinę. Jesienią każdego roku, po zakończeniu występowania pożytków, przystępowano do zwalczania warrozy metodami ekologicznymi, stosując w pierwszej kolejności Api Life Var, zawierający tymol (74,08 g) i olejki eteryczne – olejek eukaliptusowy (16,0 g), kamforę (3,7 g) i mentol (3,7 g). Stosowano go w sierpniu lub we wrześniu, po zakończeniu pożytków. W okresie, kiedy w rodzinach nie było już czerwiu, jako środek zwalczający roztocza i jako środek kontrolny, używano kwasu szczawiowego. Odbywało się to w październiku bądź listopadzie. Przeznaczano po 5 ml 3,5% kwasu na każdą uliczkę. W roku 2014 został zastosowany preparat Apiguard (w postaci żelu), oparty na bazie tymolu. Corocznie w sierpniu przystępowano do zimowego dokarmiania rodzin, stosując ekologiczny syrop cukrowy w stężeniu 3 : 2 (3 kg cukru i 2 litry wody).

Pasieka była corocznie kontrolowana i uzyskiwała certyfikat jakości na produkty pszczele.

Uzyskane wyniki wykorzystano w publikacjach naukowych, popularno-naukowych oraz broszurze i instrukcji.